

Målnummer: Ö5483-95 **Avdelning:**

Domsnummer:

Avgörandedatum: 1996-10-03

Rubrik: Fråga om de allmänna villkoren för skuldsanering är uppfyllda. 4 § skuldsaneringslagen (1994:334).

Lagrum: 4 § skuldsaneringslagen (1994:334)

Rättsfall:

REFERAT

C.K. ansökte hos Kronofogdemyndigheten i Örebro län om skuldsanering enligt skuldsaneringslagen.

Sedan kronofogdemyndigheten genom beslut d 21 nov 1994 förordnat att skuldsanering skulle inledas anmälde Nordbanken AB, Josefssons Finans AB, Kabelvision KB, Sparbanken Sverige AB och Telia AB att de hade fordringar på C.K. vilka uppgick till sammanlagt 174 791 kr.

Därefter upprättade C.K. tillsammans med kronofogdemyndigheten ett förslag om skuldsanering, vilket innebar att C.K. genom 60 avbetalningar om 1 690 kr med början d 31 mars 1995 skulle betala totalt 101 400 kr, motsvarande 58,01 % av skuldernas belopp. Förslaget sändes till borgenärerna. Kabelvision motsatte sig förslaget, medan det godtogs av övriga borgenärer.

Med anledning av Kabelvisions inställning överlämnade kronofogdemyndigheten med stöd av 21 § skuldsaneringslagen ärendet till Hallsbergs TR för vidare handläggning.

Vid sammanträde inför TR:n vidhöll C.K. sin ansökan om skuldsanering och uppgav bl a följande. Hon uppbär pension med 5 875 kr i månaden. Vidare erhåller hon varje månad 1 614 kr i bostadsbidrag. Några tillgångar har hon inte. Hon saknar yrkesutbildning och har inte förvärvsarbetat sedan början av 1980-talet. Hennes sambo innehar en fast heltidsanställning. Hans månadsinkomst belöper sig till 13 665 kr. - Nettoskuldbördan för hennes del uppgår till 174 791 kr. Som hon ser det klarar hon inte av att betala skulderna i enlighet med vad fordringsägarna vill. Det var hon själv som uppsökte konsumentvägledaren i Laxå kommun för att få hjälp med att ansöka om skuldsanering. Dessförinnan hade hon inte själv kontaktat fordringsägarna angående hennes betalningssvårigheter. - Merparten av de lånade pengarna använde hon till inköp av alkoholhaltiga drycker. Vid tiden för skuldernas uppkomst, dvs 1987-1990, missbrukade hon nämligen alkohol. Numera intar hon medicin mot alkoholbruket.

TR:n (rådmannen Grevesmiith) anförde i beslut d 6 juni 1995: Skäl. I 4 § skuldsaneringslagen stadgas bl a att skuldsanering får beviljas en gäldenär som är fysisk person om han är på obestånd och så skuldsatt att han inte kan antas ha förmåga att betala sina skulder inom överskådlig tid.

Såvitt framkommit i ärendet har C.K. fasta och regelbundna inkomster. Väl kan hennes totala inkomst anses vara låg. Emellertid kan den inte anses vara så låg att det med hänsyn härtill och till nettoskuldbördans storlek inte kan antas att hon, som är född 1947, inte har förmåga att betala skulderna inom överskådlig tid. Redan på grund av det anförda skall C.K:s ansökan om skuldsanering

lämnas utan bifall.

TR:ns beslut. TR:n lämnar C.K:s ansökan om skuldsanering enligt skuldsaneringslagen utan bifall.

C.K. överklagade i Göta HovR och yrkade bifall till sin ansökan om skuldsanering.

Kabelvision bestred ändring. Övriga borgenärer förklarade sig inte ha någon erinran mot C.K:s yrkande.

HovR:n (tf hovrättslagmannen Thorelli, hovrättsrådet Carl-Gustav Ohlson och tf hovrättsassessorn Åhgren, referent) anförde i beslut d 15 nov 1995: Skäl. C.K. har i HovR:n anført i huvudsak följande. Hennes inkomst kommer inte att förändras. Hon har och kommer även i framtiden endast att ha sin sjukpension. Från rehabiliteringssynpunkt både för henne och hennes familj, men framförallt ur hennes fordringsägares synvinkel, vore det bättre att komma igång med skuldsanering så fort som möjligt. Det är kanske också så som hennes borgenärer har tyckt eftersom samtliga utom en, Kabelvision, har medgett skuldsanering enligt kronofogdemyndighetens förslag. Av den totala skuldbördan på 174 791 kr har Kabelvision en fordran om endast 5 182 kr, ungefär 3 % av samtliga skulder. Övriga fordringsägare har gått med på skuldsanering enligt kronofogdemyndighetens beslut.

HovR:ns bedömning.

Enligt 4 § 1 st 1 skuldsaneringslagen krävs som första förutsättning för skuldsanering att gäldenären saknar betalningsförmåga på så sätt att gäldenären är på obestånd och så skuldsatt att han inte kan antas ha förmåga att betala sina skulder inom överskådlig tid.

HovR:n finner inledningsvis att C.K. med hänsyn till skuldernas storlek, hennes begränsade inkomster och avsaknad av tillgångar f n är på obestånd.

Vad härefter gäller frågan om obeståndets varaktighet konstaterar HovR:n att C.K. som är 48 år gammal, inte har förvärvsarbetat sedan början av 1980-talet och att hon är sjukpensionär sedan d 1 maj 1989. Med beaktande härav finner HovR:n att det inte kan antas att C.K. inom överskådlig tid, kan betala sina skulder (jfr prop 1993/94:123 s 92ff). Lagens krav på betalningsoförmåga är därmed uppfyllt.

Enligt 4 § 1 st 2 skuldsaneringslagen förutsätts vidare för skuldsanering att sådan är skälig med hänsyn till gäldenärens personliga och ekonomiska förhållanden. Vid denna bedömning skall enligt 4 § 3 st samma lag särskilt beaktas skuldernas ålder, omständigheterna vid deras tillkomst, de ansträngningar gäldenären gjort för att fullgöra sina förpliktelser och att på egen hand nå en uppgörelse med sina borgenärer samt det sätt på vilket gäldenären medverkat under handläggningen av ärendet om skuldsanering.

Av utredningen i målet har framkommit att skulderna tillkommit efter att C.K. upphört med förvärvsarbete och att merparten av skulderna tillkommit under åren 1989 och 1990, dvs i anslutning till att C.K. beviljades sjukpension. Det får därför, enligt HovR:ns mening, hållas för visst att C.K. redan då hon satte sig i skuld hade ytterst begränsade möjligheter att betala sina skulder. Härtill kommer att C.K. huvudsakligen använt pengarna för att finansiera sitt alkoholmissbruk.

Skuldsaneringslagen bygger på att gäldenären har försökt göra rätt för sig. Innan ett skuldsaneringsärende inleds skall således gäldenären själv på olika sätt ha försökt att reda ut de ekonomiska problem han har till följd av överskuldssättningen. Även om HovR:n inte tvivlar på C.K:s vilja att idag göra rätt för sig konstaterar HovR:n att C.K. innan ansökan om skuldsanering gjordes, inte vidtagit några åtgärder i sådant syfte. I målet skall även beaktas

att C.K:s sambo innehar en fast anställning och att hans inkomst uppgår till 13 665 kr i månaden.

Mot bakgrund av det ovan anförda finner HovR:n, vid en helhetsbedömning av omständigheterna i målet, att det inte är skäligt med hänsyn till C.K:s personliga och ekonomiska förhållanden att skuldsanering beviljas henne. TR:ns beslut skall därför fastställas.

HovR:ns beslut. HovR:n fastställer TR:ns beslut.

C.K. överklagade och yrkade att hon skulle beviljas skuldsanering.

Nordbanken, Kabelvision och Telia vidhöll sin tidigare inställning i målet. Övriga borgenärer lät inte höra av sig.

Målet avgjordes efter föredragning.

Föredraganden, RevSekt Bratt, föreslog i betänkande följande beslut: Skäl. Skuldsanering kan beviljas gäldenär som, enligt 4 § 1 st skuldsaneringslagen (1994:334), är på obestånd och så skuldsatt att han inte kan antas ha förmåga att betala sina skulder inom överskådlig tid, om det med hänsyn till gäldenärens personliga och ekonomiska förhållanden är skäligt att skuldsanering beviljas honom. Vid skälighetsbedömningen skall, enligt 4 § 3 st, särskilt beaktas skuldernas ålder, omständigheterna vid deras tillkomst, de ansträngningar gäldenären har gjort för att fullgöra sina förpliktelser och att på egen hand nå en uppgörelse med sina borgenärer samt det sätt på vilket gäldenären har medverkat under handläggningen av ärendet om skuldsanering.

HovR:n har i sitt beslut konstaterat att lagens krav på obestånd är uppfyllt beträffande C.K. Vid den allmänna skälighetsbedömningen har domstolen emellertid ansett att C.K. bl a med hänsyn till att hon innan ansökan om skuldsanering gjordes inte vidtagit några åtgärder för att göra rätt för sig, inte bör beviljas skuldsanering.

C.K. har i sitt överklagande till HD uppgett bl a att hon blivit sjukpensionerad på grund av psykiska problem och att dessa psykiska problem i kombination med hennes tidigare alkoholmissbruk är orsak till att hon hamnat i den aktuella ekonomiska situationen och förklaringen till att hon inte tidigare har gjort något åt sina ekonomiska problem. Hon har vidare anförut att det inte minst ur rehabiliteringssynpunkt för henne och hennes familj är mycket viktigt att hon får ordning på sina ekonomiska problem. Som ytterligare skäl har hon åberopat att samtliga borgenärer utom en, Kabelvision, har gått med på skuldsanering i enlighet med kronofogdemyndighetens förslag.

C.K:s skuldbörda är betydande. Som HovR:n funnit är hennes inkomst och personliga förhållanden sådana att det måste antas att hon inte inom överskådlig tid kommer att kunna betala skulderna. Det s k kvalificerade insolvensrekvisitet i 4 § 1 st skuldsaneringslagen är således uppfyllt.

Vid den allmänna skälighetsbedömningen enligt 4 § 3 st skuldsaneringslagen skall bl a beaktas vilka ansträngningar gäldenären har gjort för att fullgöra sina förpliktelser och att själv försöka nå en uppgörelse med sina borgenärer.

Vilken betydelse har då den omständigheten att C.K. inte själv tagit kontakt med sina fordringsägare för att komma till en ekonomisk uppgörelse? Av förarbetena till lagen om skuldsanering framgår att tankarna bakom skuldsaneringsförfarandet bygger på aktiv medverkan från gäldenärens sida. Denne skall således dels själv ha försökt reda ut sina ekonomiska problem innan ett mer organiserat förfarande inleds dels lojalt medverka under handläggningens gång. Skyldigheten att själv söka reda ut sina ekonomiska problem utesluter dock inte att gäldenären söker stöd från kommunala organ för vägledning och rådgivning, se prop 1993/94:123 s 98. Det skall vidare vara frågan om en totalbedömning där samtliga omständigheter vägs samman när

man avgör om skuldsanering skall beviljas, a a s 102.

C.K. har visserligen inte själv tagit kontakt med sina fordringsägare. Enligt egna uppgifter kontaktade hon dock själv kommunens konsumentvägledning för att få hjälp att göra något åt sina ekonomiska problem. Hennes initiativ därvidlag får anses innebära sådan aktiv medverkan som krävs från lagstiftarens sida. På grund härav och då inga andra omständigheter talar emot finner HD skäligt att C.K. beviljas skuldsanering. HD:s avgörande. Med ändring-- se HD:s beslut --- 31 okt 1996.

HD (JustR:n Knutsson, Gregow, Nyström, Lennander, referent, och Regner) fattade följande slutliga beslut: Skäl. C.K. har i HD vidhållit vad hon anfört i HovR:n. Hon har tillagt bl a följande. Hon blev sjukpensionerad på grund av psykiska problem. Dessa problem i kombination med hennes tidigare alkoholmissbruk är orsaken till att hon hamnat i den ekonomiska situation hon nu befinner sig i. Hon har gjort så gott hon har kunnat för att göra rätt för sig, med tanke på de sociala problem hon haft. Innan ansökan om skuldsanering lämnades till kronofogdemyndigheten försökte hon med hjälp av kommunens konsumentvägledare att komma till en överenskommelse med borgenärerna. HovR:n har inte tagit någon hänsyn till att samtliga borgenärer utom en, Kabelvision, har gått med på skuldsanering i enlighet med kronofogdemyndighetens förslag.

Kabelvision har motsatt sig att C.K. beviljas skuldsanering och gjort gällande, att hon har möjlighet att betala sina skulder inom en överskådlig tid.

C.K:s nettoskuldbörda på 174 791 kr får med hänsyn till hennes begränsade inkomst som sjukpensionär, hennes avsaknad av tillgångar samt hennes personliga och ekonomiska förhållanden i övrigt anses betydande. Såsom HovR:n funnit är hennes situation sådan att det kan antas att hon inte har förmåga att inom överskådlig tid betala skulderna. Det kvalificerade insolvensrekvisitet i 4 § 1 st 1 skuldsaneringslagen är därför uppfyllt.

För att skuldsanering skall beviljas fordras dessutom att detta är skäligt med hänsyn till gäldenärens personliga och ekonomiska förhållanden, 4 § 1 st 2 skuldsaneringslagen.

C.K. är född år 1947 och sjukpensionär. Hon är sammanboende med en man vars inkomst uppgår till 13 665 kr i månaden. C.K. har ådragit sig sina skulder under en period av psykiska problem och därmed sammanhängande alkoholmissbruk. Hon har numera bemästrat sitt alkoholberoende och det är ur rehabiliteringssynpunkt viktigt för henne att få ordning även på de ekonomiska problemen. Det finns inget i utredningen som motsäger hennes uppgift att hon gjort så gott hon kunnat för att fullgöra sina förpliktelser. Såsom framgår redan av ansökan till kronofogdemyndigheten har hon, med hjälp av konsumentvägledare, före ansökan försökt nå en uppgörelse med borgenärerna. I målet har inte förekommit något som tyder på att hon har handlat illojalt mot sina borgenärer. Ingen av borgenärerna har framfört några anmärkningar på hennes förhållningssätt och endast en av dem har haft någon invändning mot hennes ansökan. Härtill kommer att C.K. i det förslag till uppgörelse som föreligger i målet erbjuder sig att betala en avsevärd del av sina skulder.

Mot bakgrund av nu anförda och övriga omständigheter i målet är det skäligt att C.K. beviljas skuldsanering.

C.K. har tillsammans med kronofogdemyndigheten upprättat ett förslag till skuldsanering. Med undantag för Kabelvision har ingen av borgenärerna haft någon invändning mot detta. Förslaget bör godtagas. Skuldsaneringen skall därför ske i enlighet med vad som anges i bilaga (här utesluten; överensstämmer med det av C.K. och kronofogdemyndigheten upprättade förslaget; red:s anm).

HD:s avgörande. Med ändring av HovR:ns beslut beviljar HD C.K. skuldsanering. De fordringar som omfattas av skuldsaneringen framgår av bilaga. Fordringarna skall ha lika rätt och varje borgenär erhålla betalning med 58,01 % av sin totala fordran. C.K. skall erlägga betalning med de belopp och på det sätt som anges i bilagan, dock med början d 31 okt 1996.

HD:s beslut meddelades d 3 okt 1996 (mål nr Ö 5483/95).

Sökord: Skuldsanering; Skälighet; Kvalificerad insolvens; Insolvens

Litteratur:
